

“Konsekvenser av manglende forhåndsevalueringer”

Evalueringskonferansen torsdag 23. september 2015

Senioranalytiker Tor Egil Viblemo, Oxford Research

Disposisjon

- ❑ Problemstilling: Forhåndsevaluering og konsekvenser
- ❑ Tilrettelegging og forutsetning for effektevaluering
- ❑ Tre modeller for evaluering av lover
- ❑ Oppsummering og vurderinger

Problemforståelse

- ❑ Forhåndsevaluering - begrepsforståelse
- ❑ Betydning for senere effektevaluering av loven
- ❑ Eksempler fra evaluering av offentleglova

Evaluering av offentleglova

- ❑ Stortingets vedtak - Innst. O. nr. 41 (2005-2006): Innstilling til vedtak punkt B: *«Stortinget ber Regjeringen om å foreta en evaluering av offentleglova i løpet av neste stortingsperiode med hovedfokus på om intensjonene om mer innsyn har blitt oppfylt.»*
- ❑ Evalueringsoppdrag tildelt Oxford Research november 2014.
- ❑ Praktiseringen av offentleglova i:
 - ❑ Staten (statlig forvaltning), fylkeskommunene og kommunene
 - ❑ Selvstendige rettssubjekter

Forhåndsevaluering – betydning for senere effektevaluering

- ❑ Betydning for antatte hypoteser og resultatkjede (programteori)
- ❑ Forutsetning for å planlegge eventuell registrering av data for evalueringsformål
- ❑ Utleddning av evalueringsspørsmål og indikatorer

Forhåndsevaluering – betydning for senere effektevaluering

- ❑ Empiriske resultater og fortolkning
- ❑ Sammenlikningsgrunnlag
- ❑ Kontrafaktiske grunnlaget og estimering av impact

- ❑ Betydning for evalueringsdesign, data og fortolkning av regelendringers effekt (impact)

Konsekvenser og evalueringsmodell

- Evalueringsmodell (hvilken kunnskap ønsker vi)
- Den lov- og regelbaserte modellen
- Den målbaserte modellen
- Den kontekstbaserte modellen
- I praksis ikke skarpt skille mellom modellene

	Den lov- og regelbaserte modellen	Den målgruppebaserte modellen	Den kontekstbaserte modellen
Evalueringsform	Målorientert	Prosess-orientert	Målorientert
Evalueringsfokus	Loven, lovanvendelse, klager, anmeldelse	Målgruppenes kunnskaper, normer og adferd	Kontekstuelle forhold i relasjon til og parallelt med loven
Datagrunnlag	Tidsseriedata	Intervjuer, holdningsdata	F.eks. intervjuer
Metode	Tilgjengelig material	Intervjuundersøkelser	Analyseform avhengig av kontekstuelle variabler
Utvalg	Aktuell lov	Tilfeldig utvalg i primære målgrupper	Utvalg i hht. Kontekstuelle variabler

Den lov- og regelbaserte modellen og konsekvenser

- Betydelig evalueringsmetodiske konsekvenser
- Tidsseriedata og utviklingsbane
- Datatilgjengelighet og forhåndsevaluering
- Forthåndsevaluering kan sikre relevante data

Den lov- og regelbaserte modellen og konsekvenser

- ❑ registrering og tilgjengelighet av relevante registerdata
- ❑ Forhåndsevaluering praktisk viktig

Offentleglova

- ❑ Evalueringsmandatet har flere spørsmål om omfanget av innsyn:
- ❑ Ingen forhåndsevaluering (2006-2009)
- ❑ Varierende grad av relevante kvantitative data
- ❑ Stor variasjon mellom departementene

Den målgruppe-baserte modellen og konsekvenser

- Primære målgruppers kunnskaper, normer og adferd
- Endringer i forutsetninger og endringer i målgruppenes kunnskaper, normer og holdninger
- Vanskeliggjør tidsseriesurveyer
- Retrospektiv metode
- Kvaliteten på spørsmål

Offentleglova

- Intervjuer i kommuner, fylkeskommuner, staten og selvstendige rettssubjekter
- Undersøker først og fremst kunnskaper, normer og praktiseringen av offentliglova.
- Sammenlikningsgrunnlag?
- Praktiseringen av offentlighetsloven 1970 og offentliglova

Den kontekstbaserte modellen

- ❑ Variabler og faktorer som påvirker loven og lovens virkninger.
- ❑ Manglende forhåndsevaluering kan svekke identifikasjon av slike relasjoner
- ❑ Endring i samspill og relasjoner
- ❑ Systematisk gjennomgang av kontekstvariabler

Offentleglova

- ❑ Samspill mellom offentleglova og andre kontekstuelle faktorer.
- ❑ Tilgjengelighet og innsyn.
 - Systemer for offentlig elektronisk postjournal
 - OEP
- ❑ Aktører og etterspørsel
 - Journalister som drivere
 - Kommersielle aktører

Oppsummering og vurderinger

- ❑ Betydelige evalueringsmetodiske konsekvenser
- ❑ Resultatkjede, problemstillinger og evalueringsfokus
- ❑ Planlegge data og faktagrunnlag

Oppsummering og vurderinger

- Sammenlikningsgrunnlag
- Primærdatainnsamling
- Konsekvenser evalueringen av offentleglova
- Ulike konsekvenser for ulike evalueringsmodeller for lover?

Oppsummeringer og vurderinger

- Muligheter
- Forståelsen av resultatkjeden
- Hva ønsker vi å vite i evalueringer av den aktuelle loven?
- Hvilke data trenger vi?
- Gode lovevalueringer fordrer god planlegging!

